

EU Årsöversikt 2017

- Aktuellt i EU från ett östgötskt perspektiv

Innehållsförteckning

Förord	3
1 EU:s långsiktiga utveckling	4
2 Aktuellt i EU 2017	5
2.1 Sysselsättning, arbetsmarknad och utbildning	6
2.2 Miljö, energi och klimat.....	7
2.3 Transport och smarta städer	8
2.4 Migration och integration	9
2.5 Smart specialisering.....	10
2.6 Kultur, kreativitet och turism	11
2.7 Hälsa- & sjukvård inklusive folkhälsa	12
3 EU:s beslutsprocess	13
Avslutande ord och kontaktuppgifter	15

Förord

Idén till att producera en östgötsk EU-årsöversikt föddes under hösten 2016 när EU-kommissionen lanserade sitt arbetsprogram för 2017. Tidigare under året hade den svenska regeringen presenterat utredningen "EU på hemmaplan" som visade på stora brister i EU-kunskapen hos flera grupper i samhället, såsom lärare, journalister och politiker. I juni arrangerade Region Östergötland ett seminarium för att diskutera hur vi på regional och lokal nivå kan bidra till att öka delaktigheten, insynen och kunskapen om EU-frågor.

Som ett led i detta arbete har EU-kontoret valt att lansera en årsöversikt för EU:s prioriteringar under 2017 som tar sin utgångspunkt i EU-kommissionens arbetsprogram. Arbetsprogrammet är ett framåtblickande dokument som beskriver EU-kommissionens lagstiftningsförslag och andra stora initiativ som planeras för det kommande året, och ger därför en god vägledning och uppfattning av vad som är på agendan inom EU under ett visst år.

Ambitionen med årsöversikten är att både i stort och smått fånga vad som är på agendan inom EU under året, vilket inkluderar EU-kommissionens och övriga institutioners agendor, men även aktiviteter utöver dessa som vi bedömer kan vara av intresse för Östergötland. Det inkluderar även de processer som sträcker sig över flera år som kan vara intressanta för östgötska aktörer att följa. Vi vill med denna översikt erbjuda en sammanställning av de möjligheter och utmaningar som en sorts "heads up" inför det kommande årets löpande och mer detaljerade kommunikation. Vi hoppas också att denna årsöversikt ska fungera lite som en "à la carte" utifrån vilken ni som läser detta kan beställa mer utförlig bevakning från EU-kontoret.

EU-kommissionen är dock inte den enda relevanta institutionen och arbetsprogrammet inte den enda relevanta agendan. Utöver EU-institutionernas arbete pågår en mängd intressanta aktiviteter där europeiska aktörer samverkar i form av konsortier, projekt, samarbeten, allianser, studiebesök, konferenser, erfarenhetsutbyten, gemensamt påverkansarbete etc. All denna aktivitet, som sker bortom den officiella EU-agendan, bjuder likväl på möjligheter och utmaningar för Östergötlands aktörer.

Vår förhoppning är att årsöversikten bidrar till att öka kunskapen om EU, och att östgötska aktörer blir ännu bättre rustade för att ta tillvara på de möjligheter som finns till ny kunskap, erfarenhetsutbyte och påverkansmöjligheter i de sakfrågor som är relevanta för Östergötlands utveckling. Välkommen att höra av er vid frågor eller förslag på områden ni skulle vilja inkludera i årsöversikten i framtiden.

Region Östergötlands EU-kontor

Isabelle Johansson, tillförordnad kontorschef

1 EU:s långsiktiga utveckling

Inom EU finns det ett antal större frågor och processer som kommer påverka EU:s utveckling på lång sikt men även under 2017. I detta avsnitt gör vi en kort redogörelse för dessa.

Brexit

Storbritanniens val att lämna unionen, Brexit, förväntas att ta mycket resurser, förhandlingarna som planeras påbörjas i mars 2017 bedöms pågå åtminstone två år framöver. Storbritannien är idag en av Sveriges största exportmarknader och förhandlingarna är därför av stort intresse för Sverige.

Vitbok: Fem scenarier för EU:s långsiktiga utveckling

Den 2 mars publicerade EU-kommissionen en så kallad vitbok (ett policydokument) om EU:s möjliga vägar framåt efter Storbritanniens val att lämna unionen. Vitbokens fem scenarier är följande:

- **Scenario 1** – Fortsätta som förut: EU fokuserar på sin nuvarande reformagenda.
- **Scenario 2** – Endast en inre marknad: EU skiftar gradvis fokus till enbart den inre marknaden.
- **Scenario 3** – Djupare samarbeten för de som vill: EU låter de medlemsländer som vill göra mer tillsammans på specifika områden.
- **Scenario 4** – Göra mindre, men effektivare: EU satsar på att göra mer och göra det snabbare inom utvalda områden och mindre på andra områden.
- **Scenario 5** – Göra mycket mer tillsammans: EU bestämmer sig för att göra mycket mer tillsammans på alla politikområden.

Svagheter i valutasystemet

Finanskrisen som lamslog världens ekonomier 2008-2009 uppvisade stora svagheter i eurosamarbetet. Detta har fått många att reflektera huruvida en strukturell reform av systemet kring den gemensamma valutan är nödvändig samt hur bankerna i flera medlemsländer kan bli mer stresståliga för att kunna stå emot liknande prövningar i framtiden.

Sammanhållningspolitiken efter 2020

EU:s sammanhållningspolitik (regionalpolitik) syftar till att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan Europas regioner och skapa strukturell förändring på lång sikt. EU:s strukturfonder är det verktyg som används för att genomföra EU:s regionalpolitik, och detta är medel som offentliga aktörer kan söka regionalt, nationellt och från Bryssel för att genomföra insatser som skapar jobb och tillväxt. Diskussionen om EU:s framtida sammanhållningspolitik efter 2020 och nästa långtidsbudget påbörjades på allvar under förra året. EU:s finanser löper under 7-åriga programperioder och 2021 börjar nästa period gälla.

Inför nästa programperiod kommer det med största sannolikhet ske en omfördelning av medel från strukturfonderna till de mer ämnesspecifika sektorsprogrammen. Detta i kombination med en reducerad EU-budget gör att sammanhållningspolitikens budget kommer att vara mindre under nästa programperiod. Utformningen av EU:s framtida sammanhållningspolitik är en viktig fråga för Östergötland eftersom strukturfonderna är en viktig finansieringskälla för lokala och regionala satsningar för att stärka Östergötlands konkurrenskraft. Region Östergötland arbetar därför tillsammans med övriga regioner i Östra Mellansverige och i andra europeiska sammanhang med att gemensamt påverka utformningen av sammanhållningspolitiken efter år 2020. Detta sker via positionspapper och medverkan vid möten och konferenser på nationell nivå och EU-nivå.

2 Aktuellt i EU 2017

Varje år lanserar EU-kommissionen sitt arbetsprogram för det kommande året med ett antal prioriteringar som kommer att leda till en rad olika initiativ, lagstiftningsförslag och samarbeten inom olika sakområden. Nedan följer en kort redogörelse över ett antal sakområden samt EU-kontorets bevakning på respektive område.

EU-kommissionens arbetsprogram

EU-kommissionens arbetsprogram är en bra utgångspunkt för en grundläggande uppfattning om ny lagstiftning och nya policy-initiativ under ett kommande år. I oktober varje år presenterar EU-kommissionen sitt arbetsprogram för året vilket bland annat innehåller en analys och en förteckning av de förslag som EU-kommissionen kommer att lägga fram under året. Redan när arbetsprogrammet publiceras går det alltså att skapa sig en bild av vilka frågor som kommer att dominera kommande år vilket också ger goda möjligheter till att bedriva ett aktivt påverkansarbete i de frågor som är av särskild betydelse för regionen.

I arbetet med att ta fram ny lagstiftning efterfrågar EU-kommissionen ofta inspel från olika aktörer genom så kallade samråd eller konsultationer. Region Östergötlands EU-kontor följer detta flöde och kommunicerar kontinuerligt om aktuella samråd.

Titeln för 2017 års arbetsprogram är ”Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum”. Arbetsprogrammets 21 initiativ listas nedan.

EU-kommissionens 21 initiativ för 2017

1. Ungdomsinitiativ: Skapa en europeisk solidaritetskår som ska kunna rycka in vid katastrofer och nödfall.
2. Cirkulär ekonomi: En strategi för användande och återvinning av plast och regler för vattenkvalitet.
3. EU-budgeten efter 2020: Ett förslag på hur EU:s långtidsbudget ska se ut.
4. Halvtidsöversyn av genomförandet av den digitala inre marknaden.
5. Energiunionen och hur den genomförs. Regler för fordon med liten miljöpåverkan.
6. Ett lagpaket för inre marknaden.
7. Rättvisare skatteregler för företag.
8. Genomförande av EU:s rymdstrategi om bland annat satellitkommunikation.
9. Halvtidsöversyn i arbetet med kapitalmarknadsunionen som ska underlätta finansiering för små- och medelstora företag.
10. En vitbok om framtiden för EU efter att Storbritannien lämnar och för eurosamarbetet.
11. En social pelare som handlar om att samarbeta kring bland annat arbetsmarknader, sociala frågor och omsorg.
12. Nya frihandelsförhandlingar med Nya Zeeland, Chile och Australien samt slutföra förhandlingarna med Japan.
13. Dataskydd för hantering av bland annat personuppgifter i EU-institutionerna.
14. Säkerhetsunionen med samordning av regelverk kring pengatvätt, frysning av brottslingars tillgångar och ett nytt registreringssystem för medborgare från länder som reser passfritt till EU.
15. Halvtidsöversyn av arbetet på migrationsområdet.
16. En europeisk försvarsfond och riktlinjer för bättre upphandling av försvarsmateriel.
17. Genomförandet av EU:s globala strategi som fokuserar på att stärka den ekonomiska, miljömässiga och samhällsliga motståndskraften i länderna runt EU.
18. EU-strategi för Syrien.
19. EU-strategi för samarbete med länder i Afrika.
20. Modernisering av genomförandeakter och delegerade akter.
21. Åtgärder för att se till att EU-lag följs och upprätthålls i medlemsländerna.

EU-kommissionens fokus på de hårda frågorna med tyngdpunkt på jobb, tillväxt och investeringar för med sig att mer mjuka frågor såsom sociala frågor och hälso- och sjukvård prioriteras lägre. EU-kommissionen arbetar också vidare under devisen att EU ska vara stora i stora frågor och små i små frågor vilket kortfattat innebär att man ska allokera resurserna där det ger ett mervärde att hantera frågorna på en överstatlig nivå. EU-kontoret rapporterar löpande om aktuella frågor och möjligheter till att vara med och påverka utformningen av EU:s politik. Detta sker främst via EU-kontorets nyhetsbrev som du kan prenumerera på [här](#).

2.1 Sysselsättning, arbetsmarknad och utbildning

Inom detta område är medlemsländerna suveräna vilket betyder att EU-kommissionen inte har stöd i EU:s fördrag att föreslå bindande lagstiftning. Detta innebär att EU-initiativ inom detta område främst handlar om utbyte av kunskap, rekommendationer och allokering av forskningsmedel snarare än bindande lagstiftning som bestämmer att medlemsländerna måste agera på olika sätt.

New skills agenda

I juni 2016 presenterade EU-kommissionen initiativet New skills agenda. Initiativet är en uppmaning till EU:s medlemstater att implementera en rad åtgärder för att underlätta tillgång till sysselsättning och utbildning. I samband med lanseringen av New skills agenda lanserade EU-kommissionen ett så kallat "flagskeppsprojekt" kopplat till digitalisering och utbildning med syfte att överbrygga det kompetensgap som idag finns bland Europas medborgare. "Flagskeppsprojekt" på EU-nivå kan ha olika betydelser, i detta fall rör det sig om en politisk viljeyttring från EU-kommissionen om att man önskar att medlemsländerna ska agera för att öka digitaliseringskunskapen och att EU-kommissionen kommer att stödja detta på olika sätt.

Med anledning av bristande lagstiftningskompetens kommer dessa åtgärder ha betydelse för Östergötland genom policy på nationell nivå i den mån exempelvis skolverket väljer att följa EU:s riktlinjer, eller genom att EU allokerar medel till vissa åtgärder eller program.

Erasmus+

Ett viktigt EU-instrument inom utbildning är sektorsprogrammet Erasmus+. 2017 års program lägger ett ökat fokus på social inkludering i allmänhet och på integration av migranter i synnerhet. Ett annat fokusområde är olika sorters stödinsatser, finansiering av projekt som sprider goda exempel i förebyggande av politisk radikaliserings. [Här](#) kan du läsa programguiden 2017. Samtliga ansökningsomgångar för 2017 finner du [här](#).

2017 är 30-års jubileum för Erasmus+ och i samband med firandet av 30-årsdagen lanserar EU-kommissionen en kampanj för att uppmärksamma denna milstolpe. Under 2017 kommer det att anordnas flera lokala och nationella engagemang runt om i Europa för att belysa framgångsfaktorer från Erasmus+ samt ge allmänheten en möjlighet att lämna förslag på hur programmet kan utvecklas i framtiden.

Europa för medborgarna

Utöver Erasmus+ finns även EU:s program för inkludering och demokratisering; Ett Europa för medborgarna. Under 2017 kommer programmet lansera olika utlysningar vilka främst riktar sig till kommuner, städer och regioner. Det handlar bland annat om vänortssamarbete, nätverk mellan städer och projekt för det civila samhället.

EU-kontorets arbete

Inom detta område genomför Region Östergötlands EU-kontor en kontinuerlig omvärldsbevakning. Vid intresse att ta del av mer information om EU:s utbildningsområde och frågor relaterade till detta, vänligen kontakta Christina Höckerbo Kennberg, strateg utbildning, enheten för internationell samverkan, Region Östergötland, Christina.Hockerbo.Kennberg@regionostergotland.se

2.2 Miljö, energi och klimat

Inom detta område råder delat ansvar och kompetens mellan medlemsländerna och EU. Det innebär att initiativ inom detta område ibland innebär lagstiftning och ibland handlar om frivilliga åtaganden och kunskapsutbyten.

Omfattande lagstiftningspaket och regionens påverkansarbete.

Den 30 november 2016 presenterade EU-kommissionen ett stort lagstiftningspaket till de lagstiftande församlingarna som döpts till ”*clean energy for all*” och som syftar till att uppnå EU:s klimat- och miljömål samtidigt som man vill uppnå högre energisäkerhet och en mer välfungerande energimarknad. Några av de huvudsakliga lagstiftningsakterna handlar om energieffektivitet (bland annat i byggnader); minskade koldioxidutsläpp, bland annat från transport, samt andel förnybar energi i energimixen. Lagstiftningsakten som handlar om förnybar energi ”Renewable Energy Directive” innehåller skrivningar om hållbarhetskriterier för bioenergi. Dessa kriterier är kontroversiella bland svenska aktörer i hela bioenergivärdekedjan.

Med anledning av lagstiftningspaketet och men också som en allmän önskan om att vara med och påverka energi- och miljölagstiftning på nationell och EU-nivå, inte minst i förhållande till drivmedel, har EU-kontoret under vintern fått i uppdrag av Trafik- och samhällsplaneringsnämndens presidium inom Region Östergötland att ta fram förslag till positionsdokument och tillsätta arbetsgrupp för påverkansarbetet. Nämnden kommer att besluta om positionsdokumentet under det första kvartalet 2017. Den politiska positionen och tillsättandet av arbetsgruppen kommer att ge EU-kontoret riktlinjer och goda förutsättningar för påverkansarbete mot energi och miljöpolicy på EU-nivå under 2017 och framöver.

Avfallshantering och energi från avfall

EU-lagstiftning inom avfallshantering kommer att förhandlas klart under 2017. EU-kommissionen jobbar också vidare med icke-lagstiftning inom det cirkulära ekonomipaketet vilket bland annat innebär att kommissionen arbetar med att utveckla frivilliga standarder för andrahands-råvaror och ett icke-juridiskt system för att övervaka och driva på den cirkulära ekonomins utveckling på både nationell, regional och lokal nivå. Under 2017 kommer EU-kommissionen presentera en handlingsplan för produktion av energi från avfall ”waste to energy”. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och vissa svenska kommuner, bland annat Göteborgs stad, har uttryckt bekymmer kring avfallslagstiftningen i förhållande till svenska fjärrvärmesystem.

Nätverk

EU-kontoret följer det Brysselbaserade nätverket European Regions Research and Innovation Network (ERRIN). ERRIN:s arbetsgrupp för energi och klimat har en arbetsplan för 2017 som är inriktad på att bygga kunskap och ta hjälp av varandra för att kunna påverka lagstiftningspaketet ”clean energy for all”. Arbetsgruppen kommer i år fokusera på koldioxidsnål energi, energisystem, och att söka profilera regional nivå i förhållande till energi-, klimatpolitik och finansieringsmöjligheter. ERRIN söker därför exempel på framgångsrika regionala och lokala projekt inom detta område.

EU-kontorets arbete

Miljö, energi och klimat är tre tätt sammankopplade frågor som både prioriteras i EU och i Östergötland. EU-kontoret arbetar intensivt med dessa frågor under 2017 och arbetet bidrar till Östergötlands satsningar på de gröna näringarna. Läs mer om denna del av arbetet under rubriken ”smart specialisering”.

Region Östergötlands EU-kontor bedriver också på uppdrag av Region Östergötlands Trafik- och samhällsplaneringsnämnd (TSN) bevakningsarbete och påverkansarbete mot EU-lagstiftning inom miljö, energi och klimat.

Vid intresse att ta del av mer information om EU-kontorets bevakning på detta område, vänligen kontakta Thomas Högman, handläggare, enheten för internationell samverkan/Region Östergötlands EU-kontor, Thomas.Hogman@regionostergotland.se

2.3 Transport och smarta städer

Transport är ett område där det råder ett delat ansvar och kompetens mellan medlemsländerna och EU. EU-kommissionen arbetar för att strömlinjeforma och samordna EU:s infrastrukturinvesteringar inom och mellan medlemsstaterna genom att bidra med finansiering och etablera en samsyn mellan medlemsländerna kring vilka transportstråk och infrastrukturinvesteringar som är viktigast.

Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF)

EU:s främsta finansieringsinstrument för att främja infrastrukturinvesteringar är Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF). CEF är ett stort sektorsprogram med en total budget på 24 miljarder euro 2014-2020. CEF har både ett transportprogram, ett energiprogram och ett program för det digitala nätet. De årliga utlysningarna publiceras i CEF:s årliga arbetsprogram under hösten varje år och har stoppdatum för ansökningar under vårvintern. Arbetsprogrammet inom transport som publicerades hösten 2016 syftar till att motverka flaskhalsar inom Europas transportkorridorer. [Här](#) kan du läsa arbetsprogrammet från 2016. Ett nytt program presenteras hösten 2017.

Europas transportkorridorer (TEN-T)

Europas transportkorridorer (TEN-T) är nio till antalet och syftar till att etablera en samsyn kring vilka transportrutter, benämns "korridorer", som är de viktigaste för att förflytta människor, information och gods över Europa. En av dessa korridorer: Scandinavian-Mediterranean Corridor som går från Malta i söder upp genom Europa till Finland i norr passerar genom Östergötland. En del av järnvägsträckan genom Mjölby har identifierats som en del av huvudkorridoren med förgrening i två rutter. Mjölby-Hallsberg-Stockholm och Mjölby-Linköping-Stockholm.

Hela E4:ans sträckning genom Östergötland är en del av huvudkorridoren. Norrköpings hamn har identifierats som en sekundär anslutningspunkt till korridoren. Varje år anordnas två korridorsmöten där representanter från korridorens berörda parter kan delta. Det 10:e korridorsforumet kommer att genomföras någon gång mellan den 12-16 juni 2017 och det 11:e korridorsforumet kommer att gå av stapeln den 17 oktober 2017.

Hur korridorerna utformas och vilken status olika flygplatser och hamnar tilldelas i skrivningarna får konsekvenser för i vilken mån det går att söka medel från CEF.

Smarta städer

Ett aktuellt arbetsområde inom infrastruktur och transport är Cooperative, connected and automated mobility (C-ITS), vilket kortfattat innebär nya uppkopplade kommunikationssystem mellan fordon, vägar och övrig infrastruktur. Som en del av detta har kommissionen och medlemsländerna enats om en plattform för bland annat självkörande bilar, C-Roads. Frågan är också högsta prioritet för ERRIN:s arbetsgrupp för transport. Konceptet smarta och uppkopplade städer, vilket kan sägas vara en blandning av C-ITS och "Internet of things", har fokus på digitalisering av infrastruktur och "cirkulär ekonomi" vilket bland annat tar sig i uttryck genom strategier och innovationer för att motverka utsläpp i stadsmiljöer.

Nätverk

För 2017 planerar ERRIN:s arbetsgrupp för transport att samverka mer med ERRIN:s arbetsgrupper för smarta städer och informations- och kommunikationsteknik (IKT). Syftet är att dra nytta av varandras kunskaper och arbetsområden för att påskynda regionernas digitalisering av infrastruktur. EU-kontoret bevakar i dagsläget ERRIN:s arbetsgrupp för transport, smarta städer och IKT.

Region Östergötland är medlem i det europeiska nätverket Assembly of European Regions (AER) där ca 250 regioner i Europa ingår. Nätverket syftar till att stärka regionernas deltagande i EU-politiken och skapa arenor för erfarenhetsutbyte. Inom nätverket ansvarar Region Östergötland för en arbetsgrupp med fokus på mobilitet och transporter.

EU-kontorets arbete

Inom detta område genomför Region Östergötlands EU-kontor en kontinuerlig omvärldsbevakning. Vid intresse att ta del av mer information om detta område, vänligen kontakta Olof Gunnarsson, informationsansvarig, enheten för internationell samverkan/Region Östergötlands EU-kontor, brussels@regionostergotland.se

2.4 Migration och integration

Migration och integration är två områden med hög prioritet i EU de senaste åren med anledning av flyktingströmmarna och tillämpningen av den så kallade Dublinförordningen, som fastställer kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat inom EU som är ansvarig för att pröva en asylansökan.

Språkkurser

EU-kommissionen har lanserat flera mjuka åtgärder för att underlätta integration. En av dessa är en utvidgning av Online Linguistic Support (OLS), EU:s digitala språkskola. Fram tills nu har den varit reserverad för utbytesstudenter men har nu inriktat sig på integrationsarbete. Den som vill ha tillgång till OLS för att få stöd i språkundervisning kan kontakta Universitets- och Högskolerådet som handlägger licenserna i Sverige [här](#).

Handlingsplan för integration

Under 2016 lanserade EU-kommissionen en ny handlingsplan för att bättre stödja och samordna arbetet med integration runt om i unionen. Som en del av handlingsplanen har en "heltäckande" webbsida lanserats med dagliga uppdateringar om olika sorters initiativ och möjligheter riktade till de som jobbar med integration. Ett nätverk för integrationsarbete, European Integration Network, har initierats i samband med detta.

I annexet till EU-kommissionens arbetsprogram annonseras en halvtidsöversikt av "European agenda on Migration". I skrivandets stund finns inte något samråd annonserat under våren vilket pekar på att det kommer äga rum under hösten.

EU-kontorets arbete

Inom detta område genomför Region Östergötlands EU-kontor en kontinuerlig omvärldsbevakning. Vid intresse att ta del av mer information om detta område, vänligen kontakta Isabelle Johansson, tillförordnad kontorschef EU-kontoret, enheten för internationell samverkan/Region Östergötlands EU-kontor, isabelle.johansson@regionostergotland.se

2.5 Smart specialisering

Smart specialisering är ett initiativ som lanserats av EU-kommissionen och som syftar till att varje region i Europa ska identifiera sina regionala styrkeområden/branscher som har förutsättningar att bli Europaledande. I kommande satsningar och investeringar ska dessa styrkeområden vara prioriterade. Bakgrunden till detta initiativ är att EU-kommissionen anser att de tillgängliga medel som finns i form av medfinansiering bör användas mer effektivt för att få maximal nytta. För att driva på en utveckling i denna riktning infördes strategier för smart specialisering som ett villkor för att myndigheter med regionalt utvecklingsansvar ska få erhålla finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

Regionala näringslivssatsningar ska baseras på dessa områden och regionen ska också aktivt söka kunskap hos andra regioner i Europa om deras strategier.

Smart specialisering i Östergötland

Region Östergötland har identifierat följande fem styrkeområden i sin smart-specialiseringsstrategi:

- **Effektiv logistik**
 - Exempelvis gods, person – och materialhantering, processer för tjänsteleverans
- **Affärsmodeller och arenor för hållbara systemlösningar**
 - Exempelvis biobaserad cirkulär ekonomi, avfall, energi
- **Smarta, robusta och säkra uppkopplade produkter och system**
 - Exempelvis säker internet, integrerad kommunicerande elektronik, sensorer, tryckt elektronik
- **Simulering och visualisering**
 - Exempelvis att åskådliggöra komplexa data, interaktion med virtuella modeller, interaktiv media, spel
- **Avancerade material**
 - Exempelvis ytbeläggningar för metaller och plaster, nanostrukturerade material som grafen och bio-kompatibla material

Smart specialisering inom Östra Mellansverige

Region Östergötland har tillsammans med övriga regioner i Östra Mellansverige (ÖMS – Östergötland, Sörmland, Örebro, Västmanland, Uppsala) identifierat skärningspunkter där regionerna kan samverka. Dessa fyra områden är:

- Livsmedel
- Life Science
- Energi
- Avancerad tillverkning

För att skapa synergieffekter och stärka samarbetet samverkar de fem regionerna inom ÖMS både på hemmaplan och i Bryssel i gemensamma projekt samt bevakning och närvaro i Bryssel.

Region Östergötland och ÖMS deltar i ett antal olika pilotprojekt som drivs av olika regioner i Europa, bland annat inom områdena högteknologiskt jordbruk och energi.

Nätverk

För att inhämta ny kunskap och skapa erfarenhetsutbyte deltar EU-kontoret aktivt i flertalet av nätverket ERRIN:s arbetsgrupper inom områdena smart specialisering, transport, energi, miljö och klimat, bioekonomi, avancerade material, informations- och kommunikationsteknik (IKT).

EU-kontorets arbete

EU-kontoret har i uppdrag att bidra till ett internationellt utbyte inom samtliga styrkeområden i regionens strategi för smart specialisering. EU-kontoret jobbar därför aktivt för att hitta relevanta samarbeten, utvecklingsmöjligheter och finansiering på europeisk nivå.

Vid intresse att ta del av mer information om detta område, vänligen kontakta Thomas Högman, handläggare, enheten för internationell samverkan/Region Östergötlands EU-kontor.
Thomas.Hogman@regionostergotland.se

2.6 Kultur, kreativitet och turism

Inom dessa områden ligger kompetens på medlemsstatsnivå vilket innebär att EU inte har lagstiftningsmakt på området. Detta innebär att EU framförallt ägnar sig åt att främja olika former av erfarenhetsutbyten, finansiera projekt som ger ett EU-mervärde på området och att lämna rekommendationer till medlemsländerna.

Kulturarv

På EU:s kulturområde riktas mycket kraft till att arbeta för en ökad digitalisering. Detta handlar bland annat om nya metoder och en ökad spridning kring digitalisering av kulturarvet. Som ett led i detta arbete har EU-kommissionen föreslagit att 2018 ska bli det europeiska året för kulturarv. Syftet med året är att belysa värdet av det europeiska kulturarvet samt att främja Europas gemensamma historia och identitet. Detta ska bland annat tas i uttryck genom lyfta frågor om vad EU i dagsläget gör för att bevara och digitalisera det europeiska kulturarvet, samt vad som krävs på området när det kommer till infrastruktur, forskning och kompetensutveckling. [Här](#) kan du läsa om förslaget.

Fler initiativ kopplade till kulturarv förväntas lanseras under det kommande året. Nätverket ERRIN:s arbetsgrupp Open Science planerar att i samverkan med ERRIN:s arbetsgrupp Turism att anordna en temadag under 2018 för att uppmärksamma europeiska regioners arbete när det kommer till bevarandet av kulturarv och industriarv.

Kulturhuvudstäder 2017

Sedan den 1 januari 2017 är danska Århus och Pafos på Cypern Europas kulturhuvudstäder. Som tema för kulturåret 2017 har danska Århus konceptet "Let's Rethink". Staden har som vision att visa hur kultursektorn kan bidra till nya hållbara och innovativa lösningar på gemensamma utmaningar. Cyprisktiska Pafos tema för kulturåret 2017 är "Linking Continents, Bridging Cultures". Temat utgår från stadens geografiska närhet till Mellanöstern med syfte att stärka banden och bidra till kulturutbyte mellan olika länder. [Här](#) kan du läsa mer om Århus 2017. [Här](#) kan du läsa mer om Pafos 2017.

Film och media

Vad gäller finansiering från EU inom kultur och kreativa näringar finns Kreativa Europa. Det är EU:s program för kulturella och kreativa näringar. Kreativa Europa består av två huvudområden, kultur och media. Prioriterade områden för 2017 är transnationellt utbyte av film och media producerat i EU samt en ökad rörlighet för konstutövare för europeisk publikutveckling. [Här](#) kan du läsa arbetsprogram 2017 i sin helhet.

Turism

EU-kommissionen har ett begränsat mandat och resurser att lägga på området till följd av att det inte är en prioriterad fråga för den nuvarande EU-kommissionen. Det innebär att det kommer förhållandevis få initiativ från EU inom turismområdet.

Det finns också en stark tendens att hitta tvärssektoriella synergier mellan turismområdet och andra områden. Ett exempel är diskussionerna om hur turismbranschen kan skapa möjligheter till att lösa utmaningen med en ökad ungdomsarbetslöshet i Europa. På senare tid så har EU-kommissionen också lyft kopplingen mellan turism med kultur och mer specifikt kulturarv.

Nätverk

Det finns ett stort intresse för erfarenhetsutbyte inom detta område i Bryssel och där är nätverket ERRIN:s arbetsgrupp inom turism en bra plattform för att lära sig mer om hur andra regioner arbetar. Turism har ingen egen finansieringskälla bland EU:s fonder och program, men däremot finns det möjligheter att söka finansiering från diverse EU-program såsom Interreg och EU:s program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (COSME).

EU-kontorets arbete

Inom detta område genomför Region Östergötlands EU-kontor en kontinuerlig omvärldsbevakning. Vid intresse att ta del av mer information om detta område, vänligen kontakta Isabelle Johansson, tillförordnad kontorschef EU-kontoret, enheten för internationell samverkan/Region Östergötlands EU-kontor, isabelle.johansson@regionostergotland.se

2.7 Hälsa- & sjukvård inklusive folkhälsa

Hälsa- och sjukvård är en kompetens som ligger på medlemsstatsnivå vilket innebär att EU inte har lagstiftningsmakt på området. Detta innebär att EU framförallt ägnar sig åt att främja olika former av erfarenhetsutbyten, finansiera projekt som ger ett EU-mervärde på området och att lämna rekommendationer till medlemsländerna.

EU har dock lagstiftningskompetens på områden som gränsar till hälsa- och sjukvården samt inom folkhälsa varför man inte kan bortse från EU-lagstiftningen. EU-kommissionen använder exempelvis bestämmelser om den inre marknaden som hävstång för att ge sig själv rätt att standardisera olika produkter som används inom sjukvården. Detta omfattar alltså inte reglering av hälsa- och sjukvården, men likväl reglering som påverkar hälsa- & sjukvård.

Digitalisering

EU-kommissionens fokus på hälsa- och sjukvård har i många fall kopplats till hur man kan använda digitala verktyg för att förbättra hälsa- och sjukvården. Som del av detta kommer det under 2017 eventuellt ske en översyn av handlingsplanen inom e-hälsa. Eventuell lagstiftning inom m-hälsa (mobil hälsa, inom EU främst applikationer) kan bli aktuellt och då handlar det främst om säkerhetskrav på applikationer som är inriktade på att spara och använda hälsodata.

Som ett led i EU:s fokus på digitalisering kommer finansiering främst vara inriktad på IT kopplat till hälsa- och sjukvård samt spjutspetsforskning.

Övriga fokusområden

Det finns ett fortsatt intresse från EU-kommissionen att sätta upp så kallade joint actions på olika specifika områden inom hälsa- och sjukvård. Joint actions är stora projekt som medfinansieras av medlemsländerna och där teman exempelvis kan vara kroniska sjukdomar eller mental hälsa.

EU-kommissionen kommer under 2017 att lägga fram en ny EU-handlingsplan för antibiotikaresistens. Utöver de frågor som i stor utsträckning drivs framåt av EU-kommissionen finns det ett stort intresse för hur man kan arbeta regionalt med att hitta innovationssystem för att utveckla nya innovationer inom hälsa- och sjukvården.

Nätverk

Inom nätverket ERRIN kommer det anordnas ett möte under våren för att diskutera hälsans bestämningsfaktorer, dvs hur övriga aspekter av våra liv såsom miljö eller socioekonomisk situation påverkar vår hälsa. Det kommer även att anordnas andra arbetsgruppsmöten med teman såsom hur man hanterar stora datamängder, e-hälsa och integration mellan olika system samt finansiering på området.

De europeiska referensnätverk för sällsynta diagnoser som EU-kommissionen fattade beslut om under 2016 ska implementeras under året. Det är totalt 24 nätverk som godkänts och de fokuserar alla på olika sällsynta diagnoser. Syftet med etableringen av nätverken är att möjliggöra utbyte för diagnos och behandling av sjukdomar som är mycket sällsynta. Det kommer att finnas möjlighet att ansluta sig till de referensnätverk som godkänts i efterhand vilket kan vara intressant för Region Östergötland.

Region Östergötlands EU-kontor är också medlem i hälsa- och sjukvårdsnätverket European Regional and Local Health Authorities (EUREGHA) som samlar 16 organisationer runt om i Europa. Inom ramen för nätverket kommer man att fokusera på mental hälsa och gränsöverskridande vård under året.

EU-kontorets arbete

Inom detta område genomför Region Östergötlands EU-kontor en kontinuerlig omvärldsbevakning. Arbetet inom det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande fortgår där Region Östergötland finns med i arbetsgruppen inom fallprevention.

Vid intresse att ta del av mer information om inom detta område, vänligen kontakta Isabelle Johansson, tillförordnad kontorschef EU-kontoret, enheten för internationell samverkan/Region Östergötlands EU-kontor, Isabelle.Johansson@regionostergotland.se

3 EU:s beslutsprocess

Nedan följer en något förenklad beskrivning av EU:s lagstiftningsprocess och hur regional och lokal nivå kan påverka lagstiftningsprocessen i olika faser av lagstiftningsarbetet.

EU-kommissionen

EU-kommissionen är den institution som har ensam rätt att lägga fram lagstiftningsförslag till de lagstiftande församlingarna och därmed alltid den aktör som inleder lagstiftningsprocessen. Det är alltså gentemot EU-kommissionen man oftast inleder sitt påverkansarbete inom en viss fråga.

EU-kommissionens huvudsakliga funktion är att tillvarata EU:s allmänna intresse; söka lösningar och utarbeta förslag som i första hand ligger i hela unionens intresse. EU-kommissionen består av 28 befattningsområden och representeras av en unionsmedborgare (kommissionär) från varje medlemsland som ska representera unionens allmänna intresse. Sveriges representant är Cecilia Malmström (L) och är EU-kommissionens handelskommissionär.

Europaparlamentet och ministerrådet

Efter att EU-kommissionens tagit fram ett lagstiftningsförslag går det vidare i det ordinarie lagstiftningsförfarandet hos de lagstiftande församlingarna, Europaparlamentet och Europeiska unionens råd. När förslaget lämnar EU-kommissionen handlar påverkansarbetet om att reagera på ett liggande förslag snarare än att komma med helt fria åsikter kring hur något borde vara.

Europaparlamentet är en folkvald församling med 751 parlamentsledamöter från hela Europa som sitter indelade i partigrupper och alltså inte beroende på nationalitet. Ledamöterna väljs i direktval och Sverige har 20 ledamöter.

I Europeiska unionens råd, eller som det ofta kallas, ministerrådet, samlas ministrar från samtliga medlemsländer. Ministerrådet är den institution där medlemsländernas regeringar förhandlar med varandra och godkänner ny EU-lagstiftning som föreslagits av EU-kommissionen. Vilken minister som deltar beror på den aktuella sakfrågan. De flesta frågor har dock redan förhandlats av tjänstemän i respektive medlemslands ständiga representation som är som ett regeringskansli i miniatyr placerat i Bryssel.

För att påverka ministerrådet handlar det snarare om att påverka nationella regeringar och detta är något som i många fall görs enklare från hemmaplan än från Bryssel. I denna fas av lagstiftningen kan man försöka påverka lagstiftningen exempelvis via Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

För att påverka Europaparlamentet gäller det först och främst att få till personliga kontakter med parlamentsledamöter, politiskt sakkunniga som sitter i det utskott som äger frågan och har en politisk agenda i linje med den position man vill framföra och sedan ändringsförslag till dessa. I detta arbete är svenska parlamentsledamöter ett exempel på en bra påverkanskanal.

Regionkommittén

Regionkommittén är den ena av två formella remissinstanser i EU:s lagstiftningsprocess. I Regionkommittén har regional och lokal nivå sitt formella inflytande i lagstiftningsprocessen. För alla lagstiftningsförslag som rör regional nivå måste Regionkommittén konsulteras. Regionkommittén kan också välja att yttra sig på eget initiativ även när den inte är tillfrågad.

Regionkommitténs uppdrag är att se till så de lokala och regionala intressena är tillgodosedda vid ny EU-lagstiftning. De lagstiftande EU-institutionerna måste rådfråga Regionkommittén för samtliga lagstiftningsförslag som är viktiga för regionala och lokala myndigheter. Det kan exempelvis vara frågor såsom miljö, utbildning och sysselsättning.

Totalt består Regionkommittén av 350 ledamöter varav 12 är svenska kommun- eller landstingspolitiker. De sitter i 5 år och i Sveriges fall är det SKL som leder arbetet med att välja och sedan stötta de svenska Regionkommittéledamöterna. I dagsläget sitter ingen politiker från Östergötland i varken Regionkommittén eller i Europaparlamentet.

Region Östergötlands EU-kontor blir ofta tillfrågade att bidra till Regionkommitténs position i olika frågor. Regionkommittén är en bra påverkanskanal för att påverka EU:s politik.

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) tillfrågas från EU:s lagstiftande institutioner innan dessa antar ny EU-lagstiftning inom vissa områden. Kommittén lämnar yttranden och råd för att påverka lagstiftningen och kan göra detta även på eget initiativ.

Precis som i Regionkommittén har Sverige 12 stolar, ”ledamöter”, av totalt 350. Det är främst arbetsgivar- och fackliga organisationer som sitter här. Respektive medlemsstats nationella politiska nivå lägger fram förslag på hur stolarna ska fördelas och förslaget godtas av ministerrådet. Under perioden 2015 till 2020 representeras arbetsgivarsidan bland annat av Transportföretagen och Svenskt näringsliv medan arbetstagersidan representeras Lärarnas Riksförbund och LO.

Avslutande ord och kontaktuppgifter

Du har precis läst EU-kontorets första EU-årsöversikt.

Vår förhoppning är att du har fått inblick i något som du tycker är intressant och som du kan ha nytta av i ditt arbete. Hör gärna av dig till oss om du skulle vilja ha mer detaljerad information eller hjälp med att gå vidare med någon specifik sakfråga.

Vi tänker oss att denna årsöversikt ska vara årligen återkommande i någon form. Ni är också välkomna att höra av er med synpunkter på sakinnehållet och idéer för framtida årsöversikter.

Isabelle Johansson

Tillförordnad kontorschef

Region Östergötlands EU-kontor

+32 483 381 297

Isabelle.Johansson@regionostergotland.se

Thomas Högman

Handläggare

Region Östergötlands EU-kontor

+32 497 397 595

Thomas.Hogman@regionostergotland.se

Olof Gunnarsson

Informationsansvarig

Region Östergötlands EU-kontor

+32 497 631 075

Olof.Gunnarsson@regionostergotland.se

